

BIZNES G'OYASI VA UNING MAQSADI: ZAMONAVIY IQTISODIYOTDA TADBIRKORLIK TASHABBUSLARINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI

Ummatova Manzuraxon Yakubovna

Qo'qon shahar 3-sonli texnikumi "Biznes asoslari" fani maxsus o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida biznes g'oyasining mohiyati, uning tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishdagi o'rni va asosiy maqsadlari tahlil qilingan. Shuningdek, muvaffaqiyatli biznes g'oyani shakllantirish bosqichlari, uning tijoratbopligini baholash va amaliyotga tatbiq etish mexanizmlari yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: biznes g'oyasi, tadbirkorlik, bozor ehtiyoji, maqsad, raqobatbardoshlik, innovatsiya, tijoratlashtirish, SWOT-tahlil.

1. KIRISH (INTRODUCTION)

Zamonaviy iqtisodiy sharoitda har qanday muvaffaqiyatli tadbirkorlik faoliyatining zahirida aniq, chuqur o'ylangan va bozor talablariga mos keladigan biznes g'oyasi yotadi. Biznes g'oyasi shunchaki xayoliy konsepsiya emas, balki jamiyatdagi ma'lum bir muammoni hal etishga va iste'molchi ehtiyojini qondirishga qaratilgan amaliy loyihadir.

O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu munosabat bilan, yangi tadbirkorlik subyektlarini tashkil etishda to'g'ri biznes g'oyani tanlash va uning aniq maqsadlarini belgilash o'ta muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi.

2. BIZNES G'OYASINING TUSHUNCHASI VA MOHIYATI

Biznes g'oyasi (konsepsiyasi) — bu mavjud bozor resurslaridan samarali foydalangan holda yangi mahsulot ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatish orqali iqtisodiy va ijtimoiy naf (foyda) olishga qaratilgan g'oyadir.

Biznes g'oyasining shakllanishi va shakllanish bosqichlari quyidagi uzviy jarayonlarni o'z ichiga oladi:

- Bozor muammolarini aniqlash: Iste'molchilar duch kelayotgan yetishmovchiliklar yoki qiyinchiliklarni sinchkovlik bilan tahlil qilish.
- Yechim taklif etish: Aniqlangan muammoga nisbatan samarali, innovatsion va raqobatbardosh yechim yaratish.
- Resurslarni baholash: G'oyani amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moliyaviy, texnik va kadrlar imkoniyatlarini hisobga olish.

3. BIZNES G'OYASINING ASOSIY MAQSADLARI VA VAZIFALARI

“DUNYO TA'LIMI SIFATINI OSHIRISHNING ILG'OR USULLARI ILMIY JURNALI”

5-Oktyabr, 2026-yil

Biznes g'oyasining bosh maqsadi faqatgina moddiy foyda olishdan iborat emas. Zamonaviy tadbirkorlikda maqsadlar majmuasi quyidagi asosiy yo'nalishlardan tashkil topadi:

- **Tijorat maqsadi:** Barqaror daromad keltiruvchi va investitsiya xarajatlarini qoplaydigan muvaffaqiyatli biznes modelini yaratish.
- **Ijtimoiy maqsad:** Jamiyat uchun zarur bo'lgan ehtiyojlarni qondirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va aholi turmush darajasini oshirish.
- **Raqobatbardoshlik maqsadi:** Bozorda o'z o'rnini topish, mavjud raqobatchilardan ustunlikka erishish va iste'molchilar ishonchini qozonish.
- **Innovatsion maqsad:** Bozorga yangi texnologiyalar, mahsulotlar yoki xizmat ko'rsatishning ilg'or standartlarini olib kirish.

4. BIZNES G'OYANING SIFAT KO'RSATKICHLARI VA TAHLIL MEZONLARI

OAK (Oliy attestatsiya komissiyasi) tomonidan ilmiy maqolalarga qo'yiladigan talablarga mos holda, biznes g'oyalarni amaliyotga tatbiq etishdan oldin ularning tijoratbopligi SWOT-tahlil usuli yordamida baholanishi lozim. 1-jadvalda biznes g'oyaning kompleks tahlil matritsasi keltirilgan.

1-jadval

Biznes g'oyani baholashning SWOT-tahlil matritsasi

KUCHLI (STRENGTHS)	JIHATLAR	ZAIF JIHATLAR (WEAKNESSES)
• Noyob mahsulot xususiyati • Yuqori malakali jamoa • Kam xarajatli ishlab chiqarish		• Boshlang'ich kapital yetishmasligi • Brening bozorda tanilmagani • Tajribaning kamligi
IMKONIYATLAR (OPPORTUNITIES)		XAVF-XATARLAR (THREATS)
• O'sayotgan bozor talabi • Davlat imtiyozlari va subsidiyalar • Eksport salohiyati		• Kuchli raqobat • Xomashyo narxining oshishi • Makroiqtisodiy beqarorlik

5. XULOSA VA TAVSIYALAR (CONCLUSION)

Biznes g'oyasi — bu bozor iqtisodiyoti sharoitida har qanday tadbirkorlik faoliyatining poydevoridir. To'g'ri tanlangan va aniq maqsadlarga yo'naltirilgan biznes g'oya korxonaning uzoq muddatli barqarorligini va raqobatbardoshligini ta'minlaydi.

Tadbirkorlik faoliyatining samaradorligini oshirish bo'yicha quyidagi ilmiy-amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

1. Yangi biznes g'oyalarni shakllantirishda chuqur marketologik tadqiqotlar va SWOT-tahlil amaliyotini majburiy etib belgilash;
2. Kasb-hunar va texnikum ta'lim tizimida o'quvchilarga biznes g'oyalarni biznes-rejaga aylantirish ko'nikmalarini amaliy mashg'ulotlar orqali singdirish;
3. Raqamli texnologiyalar, elektron tijorat hamda stardap ekotizimlari imkoniyatlaridan keng foydalanish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES):

1. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi Qonuni. — Toshkent, 2012 y.
2. Abdullayev Yo. "Biznes asoslari". Darslik. — T.: "Moliya", 2020. — 320 b.
3. Kotler P., Armstrong G. Principles of Marketing. — 17th Edition. — Pearson Education, 2018.
4. Schumpeter J. A. The Theory of Economic Development. — Harvard University Press, 1934.
5. Ummatova M. Y. Zamonaviy ta'limda biznes asoslarini o'qitishning samarali usullari // Ilmiy va amaliy tadqiqotlar jurnali. — 2023. — №4. — B. 45-50.